

TURİSTLERİN BOŞ ZAMAN MOTİVASYONUNU VE TATMİNİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: BELDİBİ ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Gülseren YURCU*

Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü
gulserenyurcu@akdeniz.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Murad Alpaslan KASALAK

Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü
muradkasalak@akdeniz.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Zeki AKINCI

Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü
zakinci@akdeniz.edu.tr

Öz

Boş zaman değerlendirme yöntemlerinden biri olan turizmde, turistlerin boş zaman değerlendirme tercihlerinin belirlenmesi güzergâh rekabetçiliğinde önemli avantajlar sağlayacaktır. Bu araştırmada, Antalya\Kemer\Beldibi bölgesine gelen turistlerin boş zaman algıları, boş zaman motivasyon ve tatminlerini etkileyen faktörlerin saptanması amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik 13 turistle görüşme yapılmıştır. Verilerin toplanabilmesi için demografik bilgilerin de yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde, NVIVO 11 pro plus kullanılarak içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, demografik özellikleri itibariyle turistler kadın, genç, bekar, lise ve üzeri eğitim düzeyine sahip, çalışma süreleri itibariyle yoğun çalışan bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların boş zaman algılamalarının genel olarak dinlenmek, özgür olmak ve sosyalleşmek, boş zamanlarında sportif, ailesel-sosyal, geliştirici, zorunlu ve sanatsal faaliyetler gerçekleştirdikleri, eğlenerek dinlendiren faaliyet beklentilerinin eğlence, rekreasyon teknolojisi, dinlendirici, uygun koşul, yabancı hissetmemek ve sportif faaliyetler olduğu saptanmıştır. Ayrıca, turistlerin boş zaman motivasyonlarını etkileyen faktörler dinlendirici, uyarıcı-kaçınma, ekonomik, sosyal, eğlendirici, yeterlik-ustalık, geliştirici, fizyolojik faktörler, boş zaman tatminlerini etkileyen faktörler psikolojik tatmin başta olmak üzere, fizyolojik ve sosyolojik tatmin olarak belirlenmiştir. Elde edilen verilerin, Antalya\Kemer\Beldibi bölgesi güzergâh çekiciliğinin planlanması ve bu konuda literatür alt yapısının oluşturulmasında önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Boş Zaman Motivasyonu, Boş Zaman Tatmini, Turist, Beldibi.

FACTORS AFFECTING LEISURE MOTIVATION AND SATISFACTION OF TOURISTS: BELDİBİ EXAMPLE

Abstract

In tourism which is one of the leisure time evaluation methods, determination of preference of leisure time for tourists will provide important advantages in destination competitiveness. In this research, it was aimed to determine the factors affecting leisure time, leisure motivation and satisfaction of tourists coming to Antalya \ Kemer \ Beldibi region. This aim has been met with

* Sorumlu Yazar. Gülseren YURCU

E-posta: gulserenyurcu@akdeniz.edu.tr

**Bu çalışma Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir. Proje Numarası: 1703 "This work was supported by The Scientific Research Projects Coordination Unit of Akdeniz University. Project Number:1703"

13 tourists. A semi-structured interview form, in which demographic information is included, is used to collect the data. In the analysis of the data, content analysis was performed using NVIVO 11 pro plus. According to the results of the research, according to their demographic characteristics, tourists are composed of women, young, single, high school and above educated individuals who work hard in working time. It has been determined that leisure time perceptions of participants are generally resting, being free and socializing, leisure, family-social, developmental, compulsory and artistic activities in leisure time, recreational activity expectations are entertainment, recreation technology, relaxing, appropriate condition, feeling alien and sports activities. In addition, the factors that affect the leisure motivation of tourists are resting, stimulus-avoidance, economic, social, entertaining, competence-mastery, developer, physiological factors, the factors affecting leisure time satisfaction were determined as psychological satisfaction, physiological and sociological satisfaction. It is thought that the obtained data will contribute to planning the attractiveness of Antalya \ Kemer \ Beldibi region destination and to make an important contribution to the formation of the literature sub-structure in this regard.

Keywords: Leisure Motivation, Leisure Satisfaction, Tourist, Beldibi.

1.Giriş

Bireylerin günlük yaşamlarında maruz kaldıkları olumsuz etkenler sonucu hissettikleri aşırı stres sağlıklarını olumsuz etkilemektedir. Ancak, iş ve şehir yaşamının olumsuz etkilerinin haricinde günümüz koşullarında teknolojik gelişmeler sayesinde çalışma saatlerinin azalması, kişi başına düşen milli gelirin artması, ulaşım ve haberleşme sistemlerinin gelişmesi gibi etkenler insanların, boş zamanlarını değerlendirme etkinliklerini, yaşamının önemli bir parçası haline getirmiştir (Can,2015). Günlük hayatın zorlamalarına karşılık bireyler boş zamanlarında kendilerini daha iyi hissetmek için yaptıkları faaliyetlerden biriside tatile gitmektir. Turistlerin tatil motivasyonlarının başında rahatlama gelmektedir (Seabra vd., 2014). Nawijn ve Veenhoven (2011) çalışmalarında, boş zaman faaliyetlerine katılan bireylerin, boş zaman tatminleri ve mutluluklarının arttığı, tatil gezilerine katılan turistlerin de aynı şekilde iyilik hallerinde artış gözlemlendiğini belirtmektedirler. Rekreasyon faaliyetleri bireylerin olumsuz sağlık koşulları düzeltilebileceği gibi oluşabilecek problemlerin önlenmesinde proaktif özelliğe sahiptir (Leversen vd., 2012). Rekreasyon faaliyetleri bireylerin fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik iyilik hallerine katkıda bulunmaktadır. Bireyler boş zaman aktiviteleri ile belli bir akış içerisindeyken (Csikszentmihalyi, 1990) kendilerini daha mutlu, davranışlarında daha özgür hissetmekte, seçimlerinde kendi özgür iradelerini kullanabilmektedirler. Bireyleri boş zaman aktivitelerine yönelten en önemli etkenlerden biri kişilik özellikleridir. Aktivitelerin özellikleri ile bireyin özelliklerinin uyum sağlaması bireyin aktiviteye olan motivasyonunu ve tatminini arttırmaktadır. Lu ve Hu (2005), çalışmalarında, dışadönük kişilik özelliğinin boş zaman tatminiyle pozitif, nevrozluğun negatif ilişkili, dışadönüklük ve nevrozluğun mutluluk ve boş zaman tatmininin öncülü olduğunu belirtmektedirler.

Rekreasyon etkinlikleri turistlerin bireysel anlamda iyilik hallerine olumlu katkılar yapmalarının yanısıra destinasyon çekiciliğini de arttıran önemli bir faktördür. Turizm

sisteminin en önemli unsuru, destinasyonun özellikleri ve kaynaklarıdır (Kozak, 2002). Destinasyonların mevcut potansiyellerinin yanısıra, turistlerin özellikleri, beklentileri, motivasyonları dikkate alınarak düzenlenecek faaliyetlerin memnuniyetlerin artırılması, özellikle düşük sezonda turistlerin çekilmesi, talebin farklı bölgelere ve zamanlara çekilmesi, ziyaretçi sayısının ve kalış sürelerinin artırılması, destinasyon ve diğer çekicilikler için olumlu imaj yaratılması ve imajın güçlendirilmesi, olumsuz imajın yok edilmesi, alt yapının geliştirilmesi, destinasyonun yenilenmesinin desteklenmesi, destinasyondaki ticaret gelişimine yardımcı olunması ve destinasyona ilk ya da tekrar ziyaretlerin özendirilmesi gibi katkıları bulunmaktadır (Can,2015).

Bu araştırma ülkemizin içinde bulunduğu politik, ekonomik krizlerden turizm sektörünün en çok etkilendiği yıllarda, Antalya\Kemer\Beldibi bölgesine gelen turistlerin profilleri ve boş zaman algılarının belirlenmesinin yanısıra, turistlerin tatil süreçlerinde boş zaman motivasyon ve tatminlerini etkileyen faktörlerin saptanması, beklentilerinin ortaya konulması amacıyla yapılmıştır. Turistlerin tatil süreçlerinde boş zaman motivasyon, tatmin ve beklentilerinin tespit edilmesinin destinasyon planlama politikalarında, özellikle Antalya\Kemer\Beldibi bölgesindeki yatırımcı, planlamacı, yönetici ve çalışanlara önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Boş zaman, iyi bir motivasyonun, öz yeterliliğin, aktiviteye bağlılığın ve tatminin bir sonucudur (Chen vd., 2013). Boş zaman motivasyonu ve boş zaman tatmini bireylerin rekreasyon aktivitelerini seçimini anlamamızı sağlayan en önemli iki faktördür (Beard ve Ragheb, 1983).

2.1.Boş Zaman Motivasyonu

İngilizce karşılığı “Leisure” olan (Torkildsen, 1999:73) boş zaman, bireyin hem kendisi ve hem de başkaları için bütün zorunluluklarından veya bağlantılarından kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zaman olarak tanımlanmaktadır (Hacıoğlu vd., 2003:16). Bireyin boş zamanlarında katılacağı aktiviteleri seçim özgürlüğünün olması ve aktivite ile uyumun sağlanmasında boş zaman motivasyonları önemli rol oynamaktadır.

Motivasyon genel anlamda, insan organizmasını davranışa iten, bu davranışların şiddet ve enerji düzeylerini tayin eden, davranışlara belirli bir yön veren ve bunun devamını sağlayan çeşitli iç ve dış sebeplerle birlikte bunların işleyişini kapsayan hem biyolojik ve fizyolojik hem de kültürel içerikli bir durum olarak tanımlanmaktadır (Kılınç vd., 2012: 134; Mutlu vd., 2011:55; Eren, 2006:494). Motivasyon, bireyin hedefe ulaşma isteğine sahip olması kadar, aynı zamanda bu isteği sürdürebilmesidir. Motivasyon diğer bilim dallarında bir

çok unsuru etkilediği gibi rekreasyon etkinliklerine katılımı, katılım sıklığını ve katılıma bağlı unsurları da etkilemektedir (Gökçe, 2008:28). Bu bağlamda rekreatif (dinlendirici ve eğlendirici) etkinliklere katılmanın en önemli nedenleri; boş zamanı zevk alarak yaşamak, arkadaşlarla etkileşim kurmak, işten daha değişik bir şey yapmak, yeni deneyimler elde etmek, bazı şeyleri başarma duygusunu yaşamak, yaratıcı duygu tatmak, toplumsal yarar elde etmek olarak (Emir, 2012:38) ifade edilebilir. Boş zaman davranışları, fonksiyonel açıdan iki motivasyonel unsurun gücünün aynı anda etkisi altında kalmaktadır. Bu motivasyonel unsurlardan birisi, günlük hayatın monotonluğundan, sıradanlığından ve her gün ki çevreden uzaklaşmak, kişisel ve diğer kişilerle olan ilişkiler yörüngesinden kaçmaktır. Diğer ise, boş zaman etkinliklerine katılarak kendini belirleme, hâkimiyet, üstünlük, mücadele, öğrenme, keşif, rahatlama gibi kişisel, sosyal iletişim gibi, psikolojik ödül beklentisidir (Müştigil, 1993). Carroll ve Alexandris'e (1997) göre motivasyona içsel ve dışsal uyarıcılar neden olur ve kişinin uyarıcılar veya güdüler yolu ile belirli bir motivasyon düzeyine ulaşması ise bireyin serbest zaman aktivitesine katılmasına veya karşılaştığı engelleri aşmasında önemli rol oynar. İçsel motivasyonda, bireyler, içsel lezzet alarak ilgi ve merakla eylemlerde bulunmakta, buna karşılık, dışsal motivasyonda, bireyler birtakım ayrıcalıklı sonuçlar elde etmek amacıyla (Mutlu vd., 2011:55), kendi iyiliği için değil, bir amaç uğruna katılıyor ve davranışlarını gerçekleştiriyor. Motivasyonun içsel ve dışsal motivasyon dışında bir başka boyutu ise motivasyonsuzluk olarak ifade edilir. Motivasyonsuzluk yaşayan kişiler yetersizlik duygusunu ve kontrol eksikliğini yaşamaktadırlar (Lapa vd., 2012:54).

Chen ve diğerleri (2013), boş zaman motivasyonunun boş zaman tatmininden daha çok boş zaman katılımı ve ilişkilerini etkilediğini, Gunter (2008), tango derslerine katılım motivasyonunun, dans etmenin fizyolojik, psikolojik, duygusal faydalarının yanı sıra rahatlama sağladığını, belirtmektedirler.

2.2. Boş Zaman Tatmini

Boş zaman tatmini Hargrove (2011:42) tarafından, boş zaman motivasyonu ve davranışlarının sosyo-psikolojik sonuçları olarak ifade edilmektedir (Broughton ve Beggs, 2007). Günümüz koşullarında bireylerin boş zamanlarını değerlendirmede hedonizmin benimsenmesi ile birlikte boş zaman faaliyetlerinden keyif, rahatlama ve haz alma unsurları önemli hale gelmiştir. Gelişen ve değişen çevre ile bireyin istek ve ihtiyaçlarının da değişmesi, onların tatmin düzeylerini de önemli derecede etkilemektedir.

Tatmin kavramı, Oliver'a (1993:419) göre, "bir hizmet olayına karşı gösterilen bilişsel ve etkin reaksiyon, Siegenthaler ve O'Dell'e (2000:286) göre, "motivasyonların, ihtiyaçların

ve beklentilerin karşılanması”, Kovacs’a (2000:29-30) göre, “bireylerin sahip olduklarıyla beklentileri arasındaki fark ile ilgilidir, bu fark ne kadar az ise tatmin de o kadar yüksek olacaktır”, şeklinde tanımlanmaktadır. Boş zaman tatmini ise bireylerin boş zamanlarındaki genel memnuniyet düzeyleri ile ilgilidir. Memnuniyet durumu ile ilgili pozitif duygular, hissedilen ya da hissedilmeyen ihtiyaçların tatminiyle sonuçlanır (Chen, 2005:27; Tu vd., 2007:1400). Beard ve Ragheb (1980:22) boş zaman tatminini, “bireylerin boş zaman etkinliklerine katılımları sonucunda elde ettikleri, kazandıkları, ulaştıkları ve algıladıkları pozitif duygular”, olarak tanımlamaktadır.

Bireyler farklı boş zaman aktivitelerinden farklı düzeyde fayda ve tatmin sağlamaktadırlar. Bireylerin göreceli tatmin düzeyleri aktiviteden beklenen ile varolan durum arasındaki farklılıktan ortaya çıkmaktadır. Francken, Raaij, Verhallen (1981) çalışmalarında, yaşça büyük ve iyimser bakış açısına sahip olanların boş zaman tatminleri yüksek, yaşça daha genç ve kötümser bakış açısına sahip olanların ise boş zaman tatmin seviyelerinin düşük olduğu, Broughton ve Beggs (2007), yaşlı bireylerde, yaşın ve sağlık durumunun boş zaman tatmin üzerinde etkili olduğu, Lu ve Hu (2005), ciddi boş zaman aktiviteleri daha stresli, mücadele gerektiren ve sürükleyici olmakla birlikte kontrol de gerektirdikleri için, bu etkinliklere katılan bireylerin daha fazla tatmin elde ettiği, aksine, TV izleme gibi gayri ciddi boş zaman aktivitelerinden daha az fayda sağlandığı; çok fazla TV izleyen bireylerin, nadiren TV izleyenlere göre daha fazla sıkıldıkları ve dolayısıyla daha az tatmin elde ettikleri ve daha az mutlu oldukları, Tekin ve diğerleri (2009), serbest zamanlarda fiziksel egzersize katılımın, öğrencilerin depresyon ve atılganlık düzeylerini her iki cinsiyette de olumlu etkilediği, sonuçlarına ulaşmışlardır.

Beard ve Ragheb (1980:24)’e göre boş zamana katılım sonucunda bireyler, fizyolojik, psikolojik, estetik, sosyal, eğitim ve rahatlama yönelik faydalar sağlamaktadır. *Psikolojik fayda*; boş zaman etkinliklerinin özgürlük, eğlence, etkinliğe dahil olma ve mücadele etme durumunu, *eğitim faydası*; kişisel gelişim, zihinsel uyarılma, yeni şeyler öğrenme gibi konulara yönelik tatmin düzeyini, *sosyal fayda*; katılımcıların bir gruba dahil olarak farklı insanlarla yeni ve anlamlı ilişkiler kurabilmelerinde boş zaman etkinliklerinin faydalarını, *rahatlama faydası*; bireylerin rahatlama, dinlenme, yenilenme, stres ve hayatın zorluklarından uzaklaşabilmelerinde boş zamanın etkisini, *fizyolojik fayda*; bireylerin katıldıkları boş zaman etkinlikleri sonucunda zinde kalma, sağlıklı olma, kilo kontrolü ve iyi olma hali gibi fizyolojik yararlarını, *estetik fayda* ise bireylerin boş zaman etkinliklerini gerçekleştirmek için gittikleri veya kullandıkları mekanları tasarım, güzellik, ilginçlik ve hoşluk bakımından değerlendirmelerini (Beggs ve Elkins, 2010; Chen, 2005; Karlı vd., 2008) ifade etmektedir.

Boş zaman tatmini ile ilgili araştırmalarda, Chen ve diğerleri (2013:1197) ergen bireylerin motivasyon seviyelerinin boş zaman tatmini üzerinde olumlu etkilerinin olduğu, Yetim (2014), fitness merkezlerine üye olan bireylerin boş zaman ilgilenimlerinin, boş zaman tatminleri ve boş zaman sadakatleri üzerinde olumlu etkisi olduğunu, Lapa (2013), yaşam doyumu, boş zaman tatmini ve algılanan boş zaman özgürlüğü arasında pozitif yönlü ilişki olduğu, cinsiyete göre boş zaman tatmininin değişmediği, özgürlük algısının değiştiği, yaş ve gelir durumuna göre ise boş zaman tatmini ve algılanan özgürlüğün farklılaştığı, Lin ve diğerleri (2015), düşük iş yükü ve esnek çalışma saatlerinin boş zaman tatminini direkt olarak fayda sağladığı, belirtilmektedir.

3. Yöntem

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan bütüncül tek durum çalışması (case study) deseni ile olgubilim (fenomonoloji) deseni kullanılmıştır. Bütüncül tek durum deseninin kullanılmasının nedeni, tek bir analiz birimi (bir birey, bir kurum, bir turizm vb.) var olmasıdır (Yıldırım ve şimşek, 2005:290). Olgubilim (fenomonoloji) deseni, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve şimşek, 2013). Fenomenoloji, katılımcıların deneyimlerini nasıl anlamlandırdıkları ve yorumladıklarını, yine katılımcıların algı ve açıklamalarına dayalı olarak, anlamaya çalışan nitel bir araştırma desendir (Richards ve Morse, 2007).

3.1. Çalışma Grubu

Olgubilim araştırmalarında ve durum çalışmalarında *veri kaynakları (analiz birimi)* araştırmanın odaklandığı durumu yaşayan ve bu durumu dışa vurabilecek bireyler veya gruplar olduğu için (Yıldırım ve şimşek, 2011:74) araştırmanın veri kaynağını boş zaman motivasyonları ile boş zaman tatminlerine ilişkin görüşleri alınacak olan Kemer-Beldibi bölgesinde konaklayan *turistler* oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır.

3.2. Veri toplama araçları

Olgubilim araştırmalarında ve durum çalışmalarında başlıca *veri toplama araçlarından birisi* bireysel görüşmelerdir. Bireysel görüşmeler olgulara ve durumlara ilişkin yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmak için görüşmenin araştırmacılara sunduğu etkileşim, esneklik ve sondalar yoluyla irdeleme özelliklerinin kullanılması gerekmektedir (Yıldırım ve şimşek, 2011:74). Bu yöntem ile turistlerin boş zaman motivasyonları ile boş zaman tatminlerine ilişkin görüşlerinin anlaşılması hedeflenmiştir. Bireysel görüşme öncesinde katılımcılara kimlik bilgilerinin gizli kalacağı, görüşmeden dolayı kendilerine herhangi bir

zarar gelmeyeceği, görüşmelerin ses kayıt cihazına kaydedilmesinin bireysel izinlerine bağlı olduğu ve istedikleri takdirde çalışmadan çekilebilecekleri belirtilmiştir. Böylece araştırmacı ile katılımcılar arasında güven ortamı oluşturulmaya çalışılmıştır (Duverger, 1999).

Veriler, araştırma konusunun alan yazınına, alan uzmanlarının görüşlerine ve pilot uygulamaya dayalı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan Kemer-Beldibi bölgesinde konaklayan turistlere uygulanan *yarı yapılandırılmış görüşme formu* aracılığı ile toplanmıştır. Nitel araştırmada öncelikle veri toplama araçlarının araştırma hedefleriyle tutarlılığının ve anlaşılabilirliğinin sınanması amacıyla, Kemer-Beldibi bölgesindeki bir otelde turistler ile bir pilot çalışma yapılmıştır ve görüşmeler sonucunda elde edilen geribildirimlerle görüşme formuna son şekil verilmiştir.

3.3. Verilerin Analizi ve Toplanması

Olgubilim ve durum desenli nitel araştırmalarında *veri analizi*, yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yönelik olduğu için, bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Bu nedenle, söz konusu çalışmada *içerik analizi* yapılmış, sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulmuş ve doğrudan anlatımlara yer verilerek, ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular araştırma hedefleri doğrultusunda sınıflandırılarak nitel araştırma paket programı NVIVO 11 pro plus kullanılarak (Kelle, 1995; Cohen, vd., 2007) açıklanmış ve yorumlanmıştır. “İçerik analizinin amacı verileri ifade etmek ve verilerin içinde doğrudan görülemeyen gerçekleri ortaya çıkarmaktır” (Bilgin, 2006:18). Kemer-Beldibi bölgesine konaklayan turistlere bireysel görüşmeler gerçekleştirmek için iki araştırmacı ve bir tercümandan oluşan bir ekip Haziran, Temmuz ve Ağustos 2017 tarihinde 40 günlük seyahatler gerçekleştirmiştir. Görüşmelerin tamamı katılımcıların izni alınarak ses kayıt ve ses tanıma özelliği olan dizüstü bilgisayar ile görüşme notları ile kayıt altına alınmıştır. Kayıt yapılsın veya yapılmıyın her durumda, araştırma ekibinden bir kişi soruları yöneltirken ikinci kişi katılımcıları gözlemlemiştir.

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması konusunda, iç geçerlilik (inandırıcılık), dış geçerlilik (aktarılabirlik) ve güvenilirlik (tutarlılık ve teyit edilebilirlik) kriterleri kullanılması uygun görülmektedir. İç geçerlilikte (inandırıcılık) araştırmacının bulduğu sonuçlara nasıl vardığını açık seçik ortaya koyması ve çıkarımları ile ilgili kanıtları diğer kişilerin ulaşabileceği tarzda sunması gereklidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011:255). Bu aşamada araştırmanın *iç geçerliliğinin* sağlanabilmesi için ana temaların ve alt temaların

belirlenmesi, görüşmeler ve gözlemler arasında var olan örüntüler ile verilmeye çalışılmıştır. Bu araştırmanın iç geçerliğini artırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. *Dış geçerlilik* (aktarılabirlik) araştırmanın sonuçlarının genellenebilmesi ile ilgili olup nitel araştırmalarda istatistiksel bir genelleme söz konusu olmadığı için bir kurama analitik genelleme yapılabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011:255). Araştırmanın *güvenilirliği* (tutarlılık ve teyit edilebilirlik) ise yapılmış bir çalışmanın başka bir araştırmacı tarafından aynı biçimde tekrar edildiğinde, aynı veya benzer sonuçları vermesi ile ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011:259). Araştırmanın *iç güvenilirliğini* (tutarlılığını) arttırmak için bulguların tamamı yorum yapılmadan verilmiştir. Ayrıca görüşmede elde edilen veriler üzerinde araştırmacı ve nitel araştırma konusunda deneyimli ikinci bir araştırmacının ayrı ayrı kodlamalar yapması ve yapılan kodlamalar karşılaştırılarak tutarlılık oranı (Kappa Değeri) hesaplanmıştır (Landis ve Koch, 1977). Böylece araştırmada değerlendiriciler arasında kabul edilebilir bir uyumun olup olmadığına ve kodlamanın güvenilir olup olmadığına karar verilerek iç güvenilirlik sağlanmıştır. Araştırmanın *dış güvenilirliğini* (teyit edilebilirliğini) arttırmak için araştırmacıların tüm veri toplama araçlarını, ham verilerini, analiz aşamasında yaptığı kodlamaları ve rapora temel oluşturan algıları, notları, yazıları ve çıkarımları proje ekibi dışında bir uzmana sunarak teyit incelemesi yaptırılmıştır.

Verilerin toplanması sürecinde araştırma ve nitel araştırma etiğine uygun davranılmıştır. Katılımcıların turist olması nedeniyle (T) harfiyle, (T1), (T2), (T3), (T4),...(T13) şeklinde kodlar verilmiştir. Bu katılımcılarla görüşmeye geçilmeden önce araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmaya katılımlarının gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Araştırmada hiçbir surette isimlerinin geçmeyeceği ve kendilerine takma bir isim atanacağı söylenmiştir. Böylece araştırmanın gizliliği ve güvenliği konusunda katılımcılara güven verilmiştir. Katılımcıların görüşmenin kaydedilmesi konusunda hem fikir olmaları ve araştırmaya gönüllü olarak katılacaklarını beyan etmelerinin ardından onlardan araştırmaya katılım için izin formunu okuyup imzalamaları istenmiştir. Bulguların yorumlanabilmesi için nitel veriler sayısal verilerle ifade edilmeye çalışılmış, kategorilerin frekansları ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmeye çalışılmıştır.

4. Araştırma Bulguları

Bu araştırma için oluşturulan ölçme aracından elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir.

4.1. Katılımcılara İlişkin Demografik Özellikler

Araştırmaya katılan 13 turistin demografik özellikleri itibariyle Tablo 1’de, 8’inin kadın 5’inin erkek, 18-40 yaş aralığının da, 6’sının bekar, 2’sinin boşanmış, 5’inin evli, 5’inin

lise, 1'inin önlisans, 6'sının lisans, 1'inin yüksek lisan eğitilmiş, 4'ünün Rusya, 4'ünün Ukrayna, 2'sinin Azerbaycan, 2'sinin Kazakistan, 1'inin İran vatandaşı olan, 2 katılımcının 1'er, 2 katılımcının 3'er çocuğu vardır. Katılımcıların öğrencilerin haricinde çalışma saatleri günlük en az 8 saat ve haftalık 6 gün çalışıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Eğitim Durumu	Millet	Meslek	Çocuk	Çalışma Saati Gün/Hafta
T1	Kadın	25	Bekar	Yüksek Lisans	Ukrayna	Lojistik	-	8 saat 6 gün
T2	Erkek	18	Bekar	Askeri lise	Rusya	Öğrenci	-	-
T3	Erkek	27	Bekar	Lise	Azerbaycan	Garson	-	13 6
T4	Kadın	30	Bekar	Lisans	Kazakistan	Reklamcı		12 6
T5	Kadın	30	Bekar	Lisans	Kazakistan	Akademisyen		8 6
T6	Kadın	20	Bekar	Lisans	Rusya	Öğrenci		
T7	Kadın	37	Boşanmış	Lise	Rusya	Mobilyacı	1	14 7 2 iş
T8	Kadın	29	Evli	Lise	Ukrayna	Güzellik Uzm.	1	8 6
T9	Kadın	23	Evli	Lisans	Ukrayna	Öğretmen		Ders saatlerine göre
T10	Erkek	30	Evli	Lise	İran	Mühendis		6 5
T11	Erkek	26	Evli	Ön Lisans	Ukrayna	Reklamcı		9 5
T12	Erkek	27	Evli	Lisans	Azerbaycan	Polis	3	24 saat nöbet ayda 8 gün
T13	Kadın	40	Boşanmış	Lisans	Rusya	Muhasebeci	3	8 5

4.2. Boş Zaman Algısı

Araştırma katılımcılarının boş zaman algılamaları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Boş Zaman Algısı

Temalar	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	f
Dinlenmek		√	√			√				√				4
Özgürlük		√	√				√		√					4
Sosyalleşmek	√		√			√			√					4
Kendini geliştirmek	√			√		√								3
Tüm sorunlardan uzaklaşmak		√							√					2
Vakit geçirmek	√			√										2
Öz-saygı			√											1
Mutlu olmak													√	1

Katılımcıların boş zaman algılamaları dinlenmek, özgürlük, sosyalleşmek, kendini geliştirmek, tüm sorunlardan uzaklaşmak, vakit geçirmek, öz-saygı ve mutlu olmak temalarında değerlendirilmiştir. *Dinlenmeye* yönelik (f=4), T10 (E, İran) “Boş zaman benim için yatmaktır, dinlenmektir.”, T2 (E, Rusya) “dinlenme tatil.”, T3 (E, Azerbaycan) “boş zamanlarımda kendimi daha rahat hissediyorum.”, T6 (K, Rusya) “boş zamanlarımda, dinlenmiş hissediyorum.”, *özgürlüğe yönelik* (f=4), T2 (E, Rusya) “okul dışı özgürlük.”, T3 (E, Azerbaycan) “serbest, özgür, her istediğini yapabilecek bir insan gibi hissediyorum.”, T7 (K, Rusya) “genellikle her istediğimi yapabiliyorum.”, T9 (K, Ukrayna) “maaşımı aldığım gün kendimi daha özgür herşeyi yapabileceğimi hissediyorum, bazen alış-veriş bazende gezmeye gidiyorum.”, *sosyalleşmeye yönelik* (f=4), T1 (K, Ukrayna) “arkadaşlarımla gezmek.”, T3 (E, Azerbaycan) “alkollü bir mekanda çalışıyorum, hemen hemen herkesi tanıyorum ve dolayısıyla

herkesle iletişim kuruyorum, birlikte vakit geçiriyorsun, masalara eşlik edebiliyorsun, akraba gibiyiz.”, T6 (K, Rusya) “arkadaş grupları arasında çok çok şaka yaparım.”, T9 (K, Ukrayna) “eşimle birlikte yemek hazırlarız.”, *kendini geliştirmeye* yönelik (f=3), T1 (K, Ukrayna) “kitap okumak.”, T4 (K, Kazakistan) “el işi, nakış yapıyorum oyalanıyorum”, T6 (K, Rusya) “resim yapmayı seviyorum kendimce birşeyler karalıyorum.”, *tüm sorunlardan uzaklaşmaya* yönelik (f=2), T2 (E, Rusya) “okulda kötü bir gün geçirdiğimde, aile içinde tartışma olduğunda tüm sorunlardan uzaklaşmak.”, T9 (K, Ukrayna) “kendim için zaman ayırmak demek, boş zamanım olduğunda kendim için birşeyler yapmayı seviyorum, dinleniyorum.”, *vakit geçirmeye* yönelik (f=2), T1 (K, Ukrayna) “vakit geçirmek.”, T4 (K, Kazakistan) “el işi, nakış yapıyorum oyalanıyorum.”, *öz-saygıya yönelik* (f=1), T2 (E, Rusya) “boş zaman aktiviteleri kendime saygı göstermemi sağlıyor, bu sporlara katılan kişiler benden büyük olduğu için onlarında saygısını kazanıyorum, ortamda her zaman saygı olmalı ve her insan o saygıyı kazanmalı.”, *mutlu olmaya yönelik* (f=1), T13 (K, Rusya) “nakışın bittiğini görmek o işi başardığımı görmek beni mutlu ediyor.”, şeklinde görüş belirtmişlerdir.

4.3. Rekreasyon Faaliyetleri

Katılımcıların boş zamanlarını değerlendirme faaliyetleri frekansları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Rekreasyon Faaliyetleri

Temalar	Kodlar	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	f
Sportif faaliyetler	Bisiklete binme	√						√							2
	Fitness				√					√					2
	Moto-Cross		√												1
	Paraşütle atlama		√												1
	Koşmak					√									1
	Tenis						√								1
	Yürüyüş								√						1
	Maitai											√			1
Ailesel-Sosyal faaliyetler	Eşlerle vakit geçirmek									√		√			2
	Çocuklarla vakit geçirmek												√	√	2
	Arkadaşlarla vakit geçirmek		√												1
Geliştirici faaliyetler	Kursa gitmek	√	√												2
	El işi yapmak				√									√	2
	Kendi kendine öğrenme		√												1
Zorunlu Faaliyetler	Ev işleri					√		√						2	
Sanatsal Faaliyetler	Resim yapmak						√	√						2	

Katılımcılar boş zamanlarında yaptıkları etkinliklere yönelik beş temada belirtilebilecek faaliyetler belirtmişlerdir. *Sportif faaliyetlere yönelik*, bisiklete binme (f=2), fitness (f=2), moto-cross (f=1), paraşütle atlama (f=1), koşmak (f=1), tenis (f=1), yürüyüş (f=1), maitai (f=1) sporları yer almaktadır. T1 (K, Ukrayna) *bisiklete binme ile ilgili* “spor yapıyorum (bisiklete biniyorum, haftada 3 gün 1’er saat fitness yapıyorum.)” ve T7 (K, Rusya) “bazen bisiklete biniyorum.”, *fitness ile ilgili* T4 (K, Kazakistan) “haftada 1 fitnessse gidiyorum.” ve T9 (K, Ukrayna) “parka gidiyoruz ordaki fitness aletlerinden yararlanıyoruz.”, *moto-cross ile ilgili* T2 (E, Rusya) “haftasonları dağda moto-cross yapıyorum.”, *paraşütle atlama ile ilgili* T2 (E, Rusya) “haftasonları dağda paraşütle atlıyorum.”, *koşmak ile ilgili* T5 (K, Kazakistan) “ara ara koşuyorum.”, *tenis ile ilgili* T6 (K, Rusya) “spor yapıyorum haftada 3 gün tenis oynuyorum.”, *yürüyüş ile ilgili* T8 (K, Ukrayna) “çok ender olarak evime yakın bir gölet var onun kıyısında yürümeye gidiyorum.”, *maitai ile ilgili* T10 (E, İran) “haftada 3 gün maitai kursuna gidiyorum.”, *ailesel-sosyal faaliyetlere yönelik, eşlerle vakit geçirmek (f=2) ile ilgili* T11 (E, Ukrayna) “eşimle yemek yiyoruz.”, T9 (K, Ukrayna) “eşimle birlikte yemek hazırlarız, birlikte yapmak hoşumuza gidiyor, yemeğimizi yiyoruz, film izliyoruz, parka gidiyoruz ordaki fitness aletlerinden yararlanıyoruz.”, *çocuklarla vakit geçirmek (f=2) ile ilgili* T12 (E, Azerbaycan) “boş zaman benim için uşakları terbiye etmektir, onları alırım, gezdiririm, dış dünyayı tanımalarını sağlamaya çalışırım.”, “genellikle çocuklarımla vakit geçiriyorum, onları farklı yerlere götürüyorumki görgüleri artsın, gözleri açık olsun, iyi yetişsinler, bazen yüzmeye gidiyoruz.”, T13 (K, Rusya) “tatil yapmak, çocuklarımla bir yerlere gidiyoruz kendimi iyi hissediyorum.”, *arkadaşlarla vakit geçirmek (f=1) ile ilgili* T2 (E, Rusya) “arkadaşlarla takılıyorum.”, *geliştirici faaliyetlere yönelik, kursa gitmek (f=2) ile ilgili* T1 (K, Ukrayna) “Çek cumhuriyetinde çalıştığım için vakit buldukça çek dil kursuna gidiyorum.”, T2 (E, Rusya) “paraşüt sertifikası alınca kariyerimde yükseldiğimde, bana lazım olacak.”, *el işi yapmak (f=2) ile ilgili* T13 (K, Rusya) “el işi yapıyorum, nakış yapıyorum.”, T4 (K, Kazakistan) “el işi, nakış yapıyorum oyalanıyorum.”, *kendi kendine öğrenme (f=1) ile ilgili* T2 (E, Rusya) “evde motor tamiri yapıyorum.”, “arkadaşlarım tavsiye etmişti ilk, 5 yıldır motorla uğraşıyorum, internetten açıyorum nasıl tamir edildiğini okuyorum, bakıp yapıyorum, yeni şeyler öğrenmek hoşuma gidiyor.” zorunlu faaliyetlere yönelik, *ev işleri (f=2) ile ilgili* T5 (K, Kazakistan) “ev işleri yapıyorum.”, T7 (K, Rusya) “ev işleri yapıyorum, müziğimi açıyorum evi topluyorum.”, *sanatsal faaliyetlere yönelik, resim yapmak (f=2) ile ilgili* T6 (K, Rusya) “resim yapmayı seviyorum kendimce birşeyler karalıyorum.”, T7 (K, Rusya) “bazende resim yapıyorum.”, şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

4.4. Rekreasyon Faaliyet Beklentileri

Katılımcıların Kemer\Beldibi bölgesine yönelik rekreasyon faaliyet beklentileri olarak eğlence, rekreasyon teknolojisi, dinlendirici, uygun koşul, yabancı hissetmemek ve sportif faaliyetlerin olması doğrultusunda görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4. Katılımcıların Rekreasyon Faaliyet Beklentileri

Temalar	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	f
Eğlence		√							√					2
Rekreasyon teknolojisi	√													1
Dinlendirici			√											1
Uygun koşul									√					1
Yabancı hissetmemek									√					1
Etkinlik												√		1

Eğlenceye yönelik, T2 (E, Rusya) “boş zamanlarımda alkol kullanıyorum güzel Rus votkanız yok olsaydı o zaman herkes ve herşey çok güzel olurdu, eğlenmeyi seviyorum, herhafta sonu deli gibi içiyoruz, kendimden biraz büyük insanlarla arkadaşlık ediyorum genellikle, onlardan çok şey öğreniyorum, okuldayken okulun birçok disiplin kuralları var ve ben bunları biliyorum, özgür olmak için okuldan çıkıyorum haftasonları veya okulda kalmam zorunlu olmayan hallerde”, T9 (K, Ukrayna) “Türkiye ye tatile geldiğimde hergün eğlenmek istiyorum.”, *rekreasyon teknolojisine yönelik*, T1 (K, Ukrayna) “dağlara, doğaya çıkmak istiyorum, kolaylıkla gezebileceğim teknik sistemler olmalı, aynı zamanda rehber olacak kişiler de kafa şişirmicek, doğayı hissedip kendimiz görecek dilediğimiz gibi.”, *dinlendirici olmasına yönelik*, T3 (E, Azerbaycan) “ben eğlenceli bir mekanda çalıştığım için müzik olmasın, dağ olsun, sakın bir yer istiyorum.”, *uygun koşullara sahip olmasına yönelik*, T9 (K, Ukrayna) “aktiviteleri yapmak için uygun koşulların oluşması gerekiyor, paramın olması, vaktimin olması, gideceğim yerin uygun mesafede olması, yeteneklerime uygun olması gerekiyor.”, *yabancı hissetmemeye yönelik*, T9 (K, Ukrayna) “kendimi yabancı gibi hissetmemek istiyorum.”, *etkinliğe yönelik*, T12 (E, Azerbaycan) “kendime biraz güvenebilirim paraşütle atlamak istiyorum biraz korkuyorum ama yapmak istiyorum.”, görüş belirtmişlerdir.

4.5. Boş Zaman Motivasyonu

Katılımcılar boş zaman motivasyonlarına yönelik dinlendirici, uyarıcı-kaçınma, ekonomik, sosyal, eğlendirici, yeterlik-ustalık, geliştirici, fizyolojik faktörleri belirtmişlerdir.

Tablo 5. Katılımcıların Boş Zaman Motivasyonu

Temalar	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	f
Dinlendirici		√	√	√	√	√	√	√						7
Uyarıcı-Kaçınma	√	√	√	√			√							5
Ekonomik			√		√		√		√		√			5
Sosyal	√	√	√											3
Eğlendirici		√	√		√									3
Yeterlik-Uсталık		√	√										√	3
Geliştirici		√		√		√								
Fizyolojik														

Dinlendirici faktörlere yönelik (f=7), T2 (E, Rusya) “motorla 3-4 tur attığımda rahatlıyorum, seviyorum motora binmeyi, hemde rahatladığımı hissediyorum, paraşütle atladığımda o yalnızlıkta adranalinle, motorla ormanlık alanlara gittiğimde bütün stresimi atıyorum, şuanda bu yaptıklarımın bana dinlenmekten başka bir artısı yok.”, T3 (E, Azerbaycan) “ben eğlenceli bir mekanda çalıştığım için müzik olmasın, dağ olsun, sakın bir yer istiyorum, buralarda 1 saat kalınca 1 hafta kalmış gibi hissediyorum.”, T4 (K, Kazakistan) “rahatlıyorum stres atıyorum.”, T5 (K, Kazakistan) “boş zamanlarımda yaptığım işler beni rahatlatıyor.”, T6 (K, Rusya) “komik işler şakalar yapmayı seviyorum, kendimi o zaman iyi hissediyorum, tenis oynarken kendimi iyi hissediyorum.”, T7 (K, Rusya) “ev işlerini benden başka yapacak biri yok o yüzden müziği açıyorum seviyorum müzikle rahatlıyorum.”, T8 (K, Ukrayna) “günlük hayatım çok yoğun geçiyor, zorunda kaldığım için işleri yapmak beni bunaltıyor, boş zamanlarımda yalnız kalmak istiyorum dinleniyorum.”, *uyarıcı-kaçınma faktörlere* yönelik (f=5), T1 (K, Ukrayna) “öncelikle bana bir yudum özgürlük veriyormuş gibi, bütün zorluklardan kaçarak/ uzaklaşarak hayatımı gözden geçirip planlamam için bana zaman veriyor.”, T2 (E, Rusya) “paraşütle ilk atladığımda hiçbirşey anlamıyorsun, aslında içinde korku var ama hissedemiyorsun, duygularını anlayamıyorsun, sonralarda anlıyorsun ki korku var, benim tanıdığım arkadaşlarımın çoğu zamanlarını ayyaşlıkla geçirirler, eğer paraşütle atlayacaksam alkol almam, aldıysam da o gün atlamam, paraşütle atlarken etraftaki herşeyi görüyorsun, en küçük yanlış bile benim ölümüm olacağı için herşeyi görüp farketmeliyim, diğer arkadaşlar kadar alkol almıyorum, kafayı buluncaya kadar içmem.”, T3 (E, Azerbaycan) “öyle bir şehirde yaşıyorum ki bir yanım Moskova isteyince hemen oraya gidiyorum 2 gün kalıyorum, serbest, özgür, her istediğini yapabilecek bir insan gibi hissediyorum, pazar akşamları alkol almıyorum ertesi sabah işe gideceğim için.”, T4 (K, Kazakistan) “işlerimiz çok yoğun, vakit buldukça farklı yerlere gidiyorum, geziyorum T7 (K, Rusya) “haftanın hergünü çalışıyorum, iki işte çalıştığım için işlerim çok yoğun, bazen iş için bazende çok bunaldığımda hemen tatile çıkıyorum.”, *ekonomik faktörlere* yönelik (f=5), T3

(E, Azerbaycan) “maaşım kadar takılıyorum.”, T5 (K, Kazakistan) “çok param olmasını bol bol alış veriş yapmak istiyorum.”, T7 (K, Rusya) “çok fazla boş zamanım olmuyor. bit tane oğlum var onun okul, annem ve babama ben bakıyorum, onların ihtiyaçlarını karşılamak için iki işte çalışıyorum, çok paraya ihtiyacım var, çok param olmasını istiyorum, o zaman çok gezebilir ve alış-veriş yapabilirim istediğimi alabilirim, o zaman kendimi kuş gibi hissediyorum, güzel oluyorum.”, T9 (K, Ukrayna) “paramın olması, maaşımı aldığım gün kendimi daha özgür herşeyi yapabileceğimi hissediyorum, bazen alış-veriş bazen de gezmeye gidiyorum.”, T11 (E, Ukrayna) “maaşımızı aldığımız gün alış-veriş yapıyoruz geziyoruz, eğleniyoruz, takılıyoruz, bizim için bayram günü oluyor.”, *sosyal faktörlere yönelik* (f=3), T1 (K, Ukrayna) “Kurslara gittiğimde yeni insanlarla tanışıyorum, hayatımda sürekli yenilikler olsun istiyorum. Çek cumhuriyetinde ben yabancı bir ülkedeyim, kimsesiz kendime bir hayat kurmaya çalışıyorum, çevremi oluşturucam, diplomalarımın denkliklerini de aldıktan sonra bu tanıştığım kişiler benim biryerlere gelmemde destek olacak kişiler.”, T2 (E, Rusya) “Para araba kızlar, zamanı güzel geçirirsin hem yalnız olmadığımı, çünkü güvendiğim insanlarla oluyorum.”, T3 (E, Azerbaycan) “arkadaşlarla sürekli gittiğimiz bir mekanımız var orda kendimi evimde gibi hissediyorum, arkadaşlarla birlikte gidiyoruz, uzak gidince tanımadığım insanlarla tanışmayı seviyorum.”, *eğlendirici faktörlere yönelik* (f=3), T2 (E, Rusya) “hiçbir yere gitmiyorsam bir bira ve müzik açarım motoru tamir ederim. motor tamir etmeyi seviyorum, yapamadığım zamanlarda internetten bakıyorum öğreniyorum, yeni birşeyler öğreniyorum.”, T3 (E, Azerbaycan) “eğlenmeyi seviyorum.”, T5 (K, Kazakistan) “gezmek, tabiatı görmek macera yaşamak istiyorum.”, *yeterlik- ustalık faktörlere yönelik* (f=3), T2 (E, Rusya) “hergün okulda 3-4 km koştuğumuz için boş zamanımda yaptığım işler bana zor gelmiyor.”, T3 (E, Azerbaycan) “güzel kebab pişiririm, benim için yürümek önemli, bana zor gelmiyor.”, T13 (K, Rusya) “el işi yapıyorum, nakış yapıyorum, yeteneğim olduğunu düşünüyorum.”, *geliştirici faktörlere yönelik* (f=3), T2 (E, Rusya) “paraşüt sertifikası alınca kariyerimde yükseldiğimde, bana lazım olacak.”, T4 (K, Kazakistan) “okula gitmek farklı bir bölümde daha okumak istiyorum, kendimi mimarlık alanında yetiştirmek istiyorum.”, T6 (K, Rusya) “daha iyi resim yapmak kendimi bu konuda geliştirmek istiyorum.”, *fizyolojik faktörlere yönelik* (f=1), T10 (E, İran) “Maitai kursuna sağlıklı olmak, sağlam olmak için gidiyorum.”, şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

4.6. Boş Zaman Tatmini

Katılımcılar boş zaman tatminlerine yönelik psikolojik tatmin, fizyolojik tatmin, sosyal tatmin, estetik tatmin olmak üzere beş tema oluşmuştur.

Tablo 6. Katılımcıların Boş Zaman Tatmini

Temalar	Kodlar	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	f
Psikolojik tatmin	Rahatlama			√				√			√				3
	Dinlenme								√		√				2
	Kendini iyi hissetme					√	√	√		√			√	√	6
	Saygı kazanma		√												1
	Özgürlük			√											1
Fizyolojik tatmin	Fiziksel uygunluk	√													1
	Diñ hissetmek			√		√	√				√				4
Sosyal tatmin	Sosyalleşmek	√													1
Estetik tatmin	Doğal güzellik			√											1

Psikolojik tatmine yönelik, rahatlama (f=3), dinlenme (f=2), kendini iyi hissetme (f=6), saygı kazanma (f=1), özgür olma (f=1) yer almaktadır. *Rahatlama ile ilgili* T3 (E, Azerbaycan) “ben eğlenceli bir mekanda çalıştığım için müzik olmasın, dağ olsun, sakın bir yer istiyorum.”, T7 (K, Rusya) “haftanın hergünü çalışıyorum, iki işte çalıştığım için işlerim çok yoğun, bazen iş için bazen de çok bunaldığımda hemen tatile çıkıyorum.”, T10 (E, İran) “psikolojik olarak kafam rahatlıyor.”, *dinlenme ile ilgili* T8 (K, Ukrayna) “günlük hayatım çok yoğun geçiyor, zorunda kaldığım için işleri yapmak beni bunaltıyor, boş zamanlarımda yalnız kalmak istiyorum dinleniyorum.”, T10 (E, İran) “boş zaman benim için yatmaktır, dinlenmektir.”, *kendini iyi hissetmek ile ilgili* T5 (K, Kazakistan) “koştuğum zaman kendimi hem psikolojik hemde fizyolojik olarak güçlenmiş hissediyorum.”, T6 (K, Rusya) “komik işler şakalar yapmayı seviyorum, kendimi o zaman iyi hissediyorum, tenis oynarken kendimi iyi hissediyorum.”, T7 (K, Rusya) “o zaman kendimi kuş gibi hissediyorum, güzel oluyorum.”, T9 (K, Ukrayna) “yürümek kendimi iyi hissettiriyor.”, T12 (E, Azerbaycan) “çocuklarımla vakit geçirince kendimi iyi hissediyorum onlara faydalı olmak istiyorum.”, T13 (K, Rusya) “tatil yapmak, çocuklarımla bir yerlere gidiyoruz kendimi iyi hissediyorum.”, *saygı kazanma ile ilgili* T2 (E, Rusya) “bu sporlara katılan kişiler benden büyük olduğu için onlarında saygısını kazanıyorum. Ortamda her zaman saygı olmalı ve her insan o saygıyı kazanmalı.”, *özgürlük ile ilgili* T3 (E, Azerbaycan) “serbest, özgür, her istediğini yapabilecek bir insan gibi hissediyorum.”, *fizyolojik tatmine yönelik*, fiziksel uygunluk (f=1), diñ hissetmek (f=4) yer almaktadır. *Fiziksel uygunluk ile ilgili* T1 (K, Ukrayna) “Güzel görünmek için spor yapıyorum, öyle bir dünyada yaşıyoruz ki başka kişilere karşı ilk etkiyi dış görünüm oluşturuyor. İlk etkiyi güzel yaratabilmek için güzel bir dış görünüm lazım. Güzellikten yana sıkıntım yok, aynı zamanda zekamı da geliştirmeliyim, dış görünüşümle aynı olmalı. Ben mükemmel bir erkekle evlilik istiyorum. Hayalimdeki mükemmel erkeğe

sahip olmak için hem iç güzelliğe hem dış güzelliğe sahip olmalıyım, Tabi oda bunun için çaba harcayacak o zaman güzel bir hayat kurabilirim, çünkü evlilik karşılıklı saygı ve güven aşk bitince geriye hiçbirşey kalmaz.”, *dinç hissetmek ile ilgili* T3 (E, Azerbaycan) “fitness merkezine gidiyorum, havuzda yüzüyorum, çok fazla zamanım olmuyor, hafta sonları 2/2,5 gibi kalkıyorum 6’ya kadar yemek falan yiyorum daha sonra fitness merkezine gidiyorum, arkadaşlarla buluşuyorum, sauna hamam yüzme fitness yapıyorum, 1 günde 20000 adım attım, nabzım çok fazla atıyor.”, T5 (K, Kazakistan) “koştuğum zaman kendimi hem psikolojik hemde fizyolojik olarak güçlenmiş hissediyorum.”, T6 (K, Rusya) “ fizyolojik olarak güçleniyorum, tenis oynadığımda kendimi daha dinç hissediyorum.”, T10 (E, İran) “vücüdümün geliştiğini, dinçleştiğini hissediyorum.”, *sosyal tatmine yönelik*, sosyalleşmek (f=1) yer almaktadır. *Sosyalleşmek ile ilgili* T1 (K, Ukrayna) “Ben hareketli bir insanım bir yerde oturmayı sevmiyorum, Praga taşındım, yenilikleri görüp tanımaya alışmaya çalışıyorum. Prag tarihiyle doğasıyla çok güzel bir yer ve ben keşfetmeye çalışıyorum. Sadece doğa değil aynı zamanda barları da seviyorum çünkü eğlenceyi seviyorum. Yaşlanınca zaten sakın bir yaşam geçiricem, o yüzden sabah işe gidicem diye düşünmeden geziyorum. Yeni insanlarla tanışıyorum, kendime çevre yapıyorum.”, *estetik tatmine yönelik*, doğal güzellik (f=1) yer almaktadır. *Doğal güzellik ile ilgili* T3 (E, Azerbaycan) “daha yeşillik olan yerleri seviyorum, dereler, çaylar volga nehri kıyısı, müthiş.”, şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

4.7. Boş Zamana İlişkin Metaforlar

Boş zaman kavramına ilişkin katılımcılar doğa, hayvan, nesne, davranış ve ilişki temalarında çeşitli metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 7. Katılımcıların Boş Zamana İlişkin Metaforları

Temalar	Kodlar	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	f
Doğa	Güneş	√				√									2
	Deniz	√													1
	Kum	√													1
	Yıldız										√				1
	Ay												√		1
Hayvan	Kedi									√					1
	Kızıl balık											√			1
Nesne	Hristiyanlık sembolü								√						1
	Yatak		√												1
	Tava			√											1
Davranış	Uyumak						√								1
	Dans													√	1
	Anne-oğul							√							1

Doğa temasına yönelik güneş (f=2), deniz (f=1), kum (f=1), yıldız (f=1) ve ay (f=1) metaforları yer almaktadır. T1 (K, Ukrayna) *güneş, deniz ve kum metaforlarıyla ilgili* “Benim

büyüdüğüm şehir deniz kıyısı benim için boş zaman denilince aklıma gelen ilk şey budur.” ve güneş metaforuyla ilgili T5 (K, Kazakistan) “Gün veriyor, güç veriyor, sıcaklık veriyor.”, *hayvan temasına yönelik* kedi (f=1), kızıl balık (f=1) metaforları yer almaktadır. T9 (K, Ukrayna) “değişen renkleri var kedimizin eşimle hoşumuza gidiyor.”, T11 (E, Ukrayna) “balık tutmayı seviyorum Ukrayna da bir inanış vardır, kızıl balık kime çıkarsa onun hayatı olumlu yönde değişir.”, *nesne temasına yönelik* Hristiyanlık sembolü (f=1), yatak (f=1), tava (f=1) metaforları yer almaktadır. T8 (K, Ukrayna) “kendimi güvende ve rahatlamış istiyorum.”, T2 (E, Rusya) “ikisinde de güzel güzel dinlenebiliyorum, yatıyorum.”, T3 (E, Azerbaycan) “ ne istersen pişirebileceğin bir şey istersen menemen istersen köfte yapabilirsin.”, *davranış temasına yönelik* uyumak (f=1), dans (f=1), anne-oğul (f=1) metaforları yer almaktadır. T6 (K, Rusya) “rahatlatıyor.”, T13 (K, Rusya) “dans iyi hissettiriyor.”, T7 (K, Rusya) “annem ve oğlum onlar için yaşıyorum onların herşeylerinin tam olmasını istiyorum, onları çok seviyorum.”, görüşlerini ifade etmişlerdir.

5. Sonuç ve Tartışma

Turizm destinasyon çekiciliğinin artırılmasında turist profilinin, boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının bilinmesi, turizmin dinamik yapısı gözönüne alındığında dönemselsel olarak elde edilen verilerin yenilenmesi, değişen/değişebilecek turist profillerinin öngörülmesinde turizm işletmeleri, ülke turizm planlamacıları için önemli katkılar sağlayacaktır.

Demografik özellikleri itibariyle Kemer \Beldibi bölgesine gelen turistlerin genel olarak kadın, genç, bekar, lise ve üzeri eğitim düzeyine sahip, Rusya ve Ukrayna ülkelerinden gelen, çalışma süreleri itibariyle yoğun çalışan bireylerden oluştuğu ve 2016 yılında yaşanan politik krize rağmen Rus turistlerin tercihlerinin yine Kemer bölgesi olduğu ifade edilebilir.

Katılımcıların boş zaman algılamalarının genel olarak dinlenmek, özgür olmak ve sosyalleşmek olduğu saptanmıştır. Çalışma sürelerinin uzunluğu, yorucu iş yükü, iklimsel özellikler vb. faktörler dolayısıyla turistler özellikle dinlenmek (deniz, kum, güneş) için bu bölgeyi tercih etmektedirler.

Araştırmaya katılan turistler boş zamanlarında sportif, ailesel-sosyal, geliştirici, zorunlu ve sanatsal faaliyetler gerçekleştirmektedirler. Katılımcıların düzenli olarak olmasa da belirli bir spor kültürlerinin olduğu ifade edilebilir. Kemer \Beldibi bölgesi rekreatif alanların oluşturulmasında varolan açık alan egzersiz alanlarına alternatif sportif, sanatsal faaliyet alanları arttırılabilir, yeniden düzenlenebilir. Kemer\Beldibine gelen turistlerin boş zamana ilişkin toplam 13 metafor kullandıkları belirlenmiş ve bunlar toplam 4 kategori altında incelenmiştir. Bu temalar, doğa (f=5), hayvan (f=2), nesne (f=3) ve davranış (f=3)

olarak belirlenmiştir. Elde edilen temalarda, turistler boş zamanın sakinleştirici\ dinlendirici, huzur verici (doğa), eğlenceli, farklı özellikleri birarada bulunduran (hayvan), güven, özgürlük verici (nesne), sevgi, ait olma, huzur bulma (davranış) gibi özelliklerini vurgulanmışlardır. Shin ve You (2013) çalışmalarında, aktif boş zaman faaliyetlerinin erkek öğrencilerin boş zaman tatminlerini pozitif etkilerken, kız öğrencilerde aktif boş zaman faaliyetlerinin boş zaman tatminleri üzerine pozitif etkilerinin yanı sıra pasif ve sosyal faaliyetlerin boş zaman doyumlarını olumsuz etkilediğini, ayrıca boş zaman tatmininin hem kız hem erkek öğrencilerde stresi azalttığı, yaşam doyumunu arttırdığı için psikolojik iyilik hali üzerinde uzun dönemli olumlu etkileri olduğunu saptamışlardır. Turistlerin Kemer \Beldibi bölgesini tercih etme sebepleri arasında yer alan dinlendirici olma özelliği (deniz, kum, güneş, yeşil alanların fazla olması) ve kendilerini rahat hissetmeleri bu bölgenin avantajları olarak görülmelidir ve bu avantaj korunmalıdır. Özellikle dinlenmeyi arzu eden ancak eğlence faaliyetlerine de katılmak isteyen turistlerin aktif-pasif boş zaman faaliyetlerin programlarda dengelenmesine dikkat edilmelidir. Farklı araştırmalarla özellikle demografik değişkenlerin turistlerin boş zaman değerlendirmelerine etkileri araştırılmalıdır.

Katılımcıların Kemer\Beldibi bölgesine yönelik rekreasyon faaliyet beklentileri olarak eğlence, rekreasyon teknolojisi, dinlendirici, uygun koşul, yabancı hissetmemek ve sportif faaliyetlerin olması doğrultusunda görüş belirtmişlerdir. Turistlerin bu beklentilerine yönelik olarak eğlence merkezlerinin artırılması, özellikle çocuk ve yaşlılara hitap edebilecek faaliyetlerin düzenlenmesi sağlanabilir.

Turistlerin boş zaman motivasyonlarını etkileyen faktörler bilgilenme, sosyal etkileşim, yeterlilik-aşinalık, uyarıcı-kaçınma (Soumya vd., 2014), Molanorouzi ve diğerlerinin (2014) çalışmalarında, fiziksel aktivite ve boş zaman motivasyonunu (PALMS) etkileyen faktörler, ustalık, fiziksel durum, üyelik, psikolojik durum, görünüm, başkalarının beklentileri, hoşlanma ve rekabet / ego, olarak belirtilmektedir. Tütüncü ve diğerlerinin (2011) çalışmalarında, üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarını etkileyen faktörler, fizyolojik özellikler, alanların durumu, negatif içsel deneyimler, ekonomik durum, yan unsurlar, organizasyonel unsurlar ve ruhsal durum olarak belirlenmiştir. Beard ve Ragheb (1980) ise boş zaman motivasyonunu etkileyen faktörleri entellektüel faktörler, sosyal faktörler, yeterlilik\ustalık faktörler, uyarıcı\kaçınma faktörleri olarak belirlemişlerdir. Bu çalışmada, turistlerin boş zaman motivasyonlarını etkileyen faktörler dinlendirici, uyarıcı-kaçınma, ekonomik, sosyal, eğlendirici, yeterlik-ustalık, geliştirici, fizyolojik faktörler olarak saptanmıştır.

Riddick (1986) çalışmasında bireylerin boş zaman tatminini etkileyen sekiz faktörden ikisinin (boş zaman kaynak bilgisinin ve boş zaman değerlerinin) önemli bir etkisinin

olduğunu belirtmişlerdir. Brown ve Frankel (1993) fiziksel aktivitenin, genç yaş gruplarında boş zaman tatmini ile en fazla ilişkili olduğunu, rekreatif faaliyetlere katılan bayanların erkeklere oranla yaşam doyumlarının daha çok olumlu etkilendiğini belirtmektedirler. Beard ve Ragheb (1980) boş zaman tatminini etkileyen faktörleri, psikolojik, estetik, fizyolojik, sosyal, eğitim, rahatlama olmak üzere altı boyut olarak belirtmiştir. Bu çalışmada, turistlerin boş zaman tatminlerini etkileyen faktörler psikolojik tatmin başta olmak üzere, fizyolojik ve sosyolojik tatmin olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak, Kemer\Beldibine gelen turistlerin öncelikli hedefleri dinlenmek ve eğlenmektir, ancak, düzenli ve programlı bir şekilde sunulacak rekreatif faaliyetlere de açık oldukları ifade edilebilir. Rekreasyon alışkanlıklarının kültürlerarası karşılaştırmalı olarak araştırılması faaliyetlerin turizm destinasyonların da uygulanmasının yanı sıra literatüre önemli katkılar sağlayacaktır. Eğlendirirken öğretilen rekreatif kültürel değerler ülkelerarası kaynaşmayı güçlendirecektir. Araştırma sonuçlarının genellenememesinin ötesinde literatür için önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma sonuçları farklı bölge ve turist profilleriyle tekrarlanabilir niteliktedir.

Kaynakça

- Beard, J. G., Ragheb, M. G. (1980). Measuring Leisure Satisfaction, *Journal of Leisure Research*, 12(1), 20-33.
- Beard, J. G., Ragheb, M. G. (1983). Measuring Leisure Motivation. *Journal of Leisure Research*, 15, 219–228.
- Beggs, B. A., Elkins, D. J. (2010). The Influence of Leisure Motivation on Leisure Satisfaction, *Journal of Applied Leisure and Recreation Research*.
- Brown, B. A., Frankel, B. G. (1993). Activity Through the Years: Leisure, Leisure Satisfaction, and Life Satisfaction, *Sociology of Sport Journal*, 10, 1-17
- Broughton, K., Beggs, B. A. (2007). Leisure Satisfaction of Older Adults. *Activities, Adaptation & Aging*, 31(1): 1-18.
- Can, E. (2015). Boş Zaman, Rekreasyon ve Etkinlik Turizmi İlişkisi, *İstanbul Journal of Social Sciences Summer*: 10.
- Chen, C. (2005). Personality Traits And Their Relationship To Leisure Motivation And Leisure Satisfaction In Southern Taiwan University Students, University of the Incarnate Word, San Antonio, Texas, Doktora Tezi.
- Chen, Y.-C., Li, R.-H., Chen, S.-H. (2013). Relationships Among Adolescents' Leisure Motivation, Leisure Involvement, and Leisure Satisfaction: A Structural Equation Model, *Social Indicators Research*, 110:1187–1199.
- Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The Psychology Of Optimal Experience*, New York: Harper and Row.
- Cohen, L., Mannion, L. & Morrison K. (2007). *Research Methods In Education*. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Duverger, M. (1999). *Sosyal bilimlere giriş. (Çev. Oskay, Ü.) (5. Basım)*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Emir, E. (2012). *Rekreatif Etkinliklere Katılımın Önündeki Engellerin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Örneği*, KTÜ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Eren, E. (2006). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ.
- Francken, D. A., van Raaij, W. F., Verhallen, T. M. M. (1981). Satisfaction with leisure activities. In W. Molt (Ed.), *Advances in economic psychology: third European colloquium on economic psychology*, 119-133. Heidelberg: Meyn.
- Gökçe, H. (2008). Serbest Zaman Doyumunun Yaşam Doyumu Ve Sosyo-Demografik Değişkenlerle İlişkisinin İncelenmesi. Denizli: Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Gunter, K. (2008). Does partnered dance promote health? The case of tango Argentino. *The Journal of the Royal Society for the Promotion of Health*, 128(2), 79–84.

- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., Dinç, Y. (2003). Boş Zaman & Rekreasyon Yönetimi (Örnek Animasyon Uygulamaları). Editör: Yrd. Doç. Dr. Ayhan Gökdeniz. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Karlı, Ü., Polat, E., Yılmaz, B., Koçak, S. (2008). Serbest Zaman Tatmin Ölçeğinin (SZTÖ-Uzun Versiyon) Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması, Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi, 19(2), 80-91.
- Kelle, U. (1995). Computer Aided Qualitative Data Analysis. London: Sage Publications.
- Kovacs, A. (2000). The Leisure Personality: Relationships Between Personality, Leisure Satisfaction, and Life Satisfaction, School of Health, Physical Education and Recreation, Indiana University, Doktora Tezi.
- Kılınç, M., Ulucan, H., Kaya, K., Türkçapar, Ü. (2012). Takım Sporunu Yapanların Motivasyon Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre Düzenlenmesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(2), 133-144.
- Kozak, M. (2002). Comparative analysis of tourist motivations by nationality and destinations. *Tourism Management*, 23, 221-232.
- Lapa, T. Y. (2013). Life Satisfaction, Leisure Satisfaction And Perceived Freedom Of Park Recreation Participants, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 93 1985-1993.
- Lapa, T. Y., Ağyar, E., Bahadır, Z. (2012) Yaşam Tatmini, Serbest Zaman Motivasyonu, Serbest Zaman Katılımı: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenleri Üzerine Bir İnceleme (Kayseri Örneği), *Sporometre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2, 53-59.
- Leveresen, I. Danielsen, A.G., Birkeland, M.S., Samdal, O. (2012). Basic Psychological Need Satisfaction in Leisure Activities and Adolescents' Life Satisfaction, *J Youth Adolescence*, 41:1588-1599.
- Lin, J-H., Wong, J.-Y., Ho, C.-h. (2015). The Role Of Work-To-Leisure Conflict In Promoting Frontline Employees' Leisure Satisfaction, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 27\ 7, 1539 - 1555.
- Lu, L., Hu, C., (2005). Personality, Leisure Experiences And Happiness, *Journal of Happiness Studies*, 6, 325-342.
- Molanorouzi, K., Khoo, S., Morris, T. (2014). Validating the Physical Activity and Leisure Motivation Scale (PALMS), *BMC Public Health*, 14:909.
- Mutlu, İ., Yılmaz, B., Güngörmüş, H., A., Sevindi, T., Gürbüz, B. (2011). Bireylerin Rekreasyonel Amaçlı Egzersize Motive Eden Faktörlerin Çeşitli Değişkenlere Göre Karşılanması, Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 13 (1), 54-61.
- Müştiğil, S. (1993). Dinlenme ve Turizm İlişkisi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayını. İstanbul.
- Nawijn, J., Veenhoven, R. (2011). The Effect Of Leisure Activities On Life Satisfaction: The Importance Of Holiday Trips, *The Human Pursuit Of Well-Being: A Cultural Approach*. Springer Science, 39-53.
- Oliver, R.L. (1993). Cognitive, Affective, and Attribute Bases of the Satisfaction Response. *Journal of Consumer Research*, 20(3), 418-430.
- Richards, L., Morse, J. M. (2007). Read Me First For A Users Guide To Qualitative Methods. London: Sage.
- Riddick, C. C. (1986). Leisure Satisfaction Precursors. *Journal of Leisure Research*, 18(4), 259-265.
- Seabra, C., Vicente, M., Silva, C., Abrantes, J. L. (2014). Motivation And Involvement In International Tourism, *International Journal Of Multidisciplinary In Business and Science*, 2\ 2.
- Shin, K., You, S. (2013). Leisure Type, Leisure Satisfaction and Adolescents' Psychological Wellbeing. *Journal Of Pacific Rim Psychology*, 7\ 2: 53-62.
- Siegenthaler, K. L., O'Dell I. (2000). Leisure Attitude, Leisure Satisfaction, And Perceived Freedom In Leisure Within Family Dyads, *Leisure Sciences*, 22(4), 281-296.
- Soumya, S., Amit, A., Priyanka, M. (2014). Leisure Motivation Amongst Tourists, *Indian Journal of Positive Psychology*, 5\ 4.
- Tekin, G., Amman, M. T., Tekin, A. (2009). Serbest Zamanlarda Yapılan Fiziksel Egzersizin Üniversite Öğrencilerinin Depresyon Ve Atılgnlık Düzeylerine Etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:6 Sayı:2, 148-159.
- Torkildsen, G. (1999). Leisure and Recreation Management. Spon Press, London.
- Tu, H.H., Chen, L.S., Wang, M. C., Lin, J.Y. (2007). The Impact Of Neuroticism On Leisure Satisfaction: Online Game Application, *Social Behavior And Personality*, 35(10), 1399-1404.
- Tütüncü, Ö., Aydın, İ., Küçükusta, D., Avcı, N., Taş İ. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımını Etkileyen Unsurların Analizi, *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 22 (2), 69-83.
- Yetim, G. (2014). Boş Zaman İlgileniminin Boş Zaman Tatmini Ve Sadakati Üzerine Etkisi: Eskişehir'deki Fitnes Merkezleri Üzerine Araştırma, *Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Eskişehir, Ağustos, Yüksek Lisans Tezi*.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınları, Genişletilmiş 9. Baskı, Ankara.